

FÖLDRAJZ

EMELT SZINTŰ

ÍRÁSBELI VIZSGA

2011. október 18. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

NEMZETI ERŐFORRÁS

MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A **feladatlap** megoldására felhasználható időkeret **240 perc**. A megoldáshoz **nem használhatja a középiskolai atlaszt**.

Amennyiben szükséges, **használja a zsebszámológépet, körzöt, vonalzót**, de a feladatlapban **tüntesse fel a megoldás menetét is!**

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésze nem kaphat pontot.

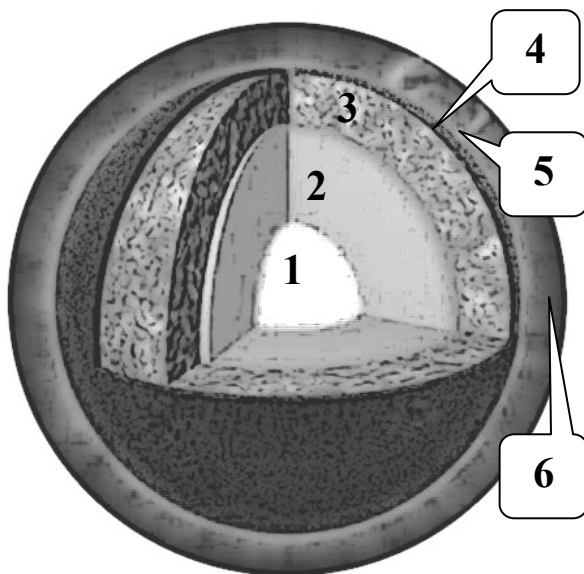
Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon! Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve a részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe** semmit **ne írjon!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Tanulmányozza a Nap szerkezetét bemutató ábrát, és oldja meg a feladatot!

A Nap szerkezetének mely részét jelölik az ábra számai? Írja nevüket a megfelelő sor-szám után!

1.
2.
3.
4.
5.
6.

A Nap mely gömbhéját építik fel együttesen a 4-es, 5-ös és a 6-os számmal jelölt szférák?

.....

7 pont

2. Oldja meg a térképészeti feladatokat!

a) Írja a vetületek neve mellé az azokra jellemző meghatározások betűjelét! Egy meghatározás több vetülethez is tartozhat!

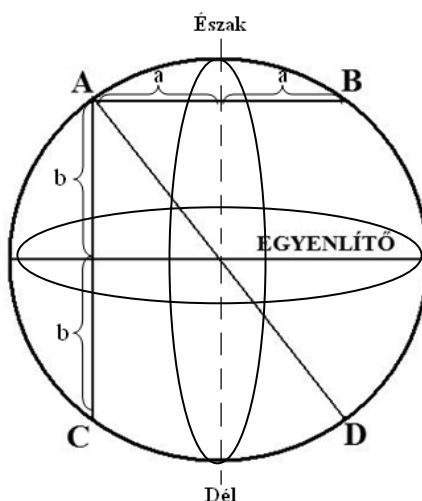
A pólus felől készített síkvetület				
Hengervetület				
Kúpvetület				

1. A szélességi körök egyenlő hosszúságú, párhuzamos egyenesek.
2. A hosszúsági körök egy pontban metszik egymást.
3. A szélességi körök koncentrikus körök.
4. A hosszúsági körök egyenlő hosszú, párhuzamos egyenesek.
5. A szélességi körök koncentrikus körívek.
6. Az Egyenlítő hossza megegyezik az Északi-sark vetületi kiterjedésével.
7. E vetületben a Föld felszínének a képe egy mértani test palástján rajzolódik ki.

9 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Oldja meg az ábra segítségével az alábbi feladatot!

Az **A** és **B** pontok helyzete, valamint a **C** és **D** pontok helyzete a Föld É-D tengelyének síkjára szimmetrikus. **A** és **C**, illetve **B** és **D** pontok helyzete az Egyenlítő síkjára szimmetrikus. Az **A** pontból kiinduló egyenes a Föld középpontján keresztül haladva dőli a felszínt a **D** pontban.

Ön az **A** jelű pontban áll, amelynek koordinátái: é.sz. 50° ; k.h. 30° . Adja meg a másik három pont koordinátáit az alábbi információk felhasználásával! *Csak a földrajzi szélesség és hosszúság helyes megadása esetén jár a pont.*

	földrajzi szélesség	földrajzi hosszúság
B		
C		
D		

3 pont

c) Hány fokos szögben érik a napsugarak a vízszintes földfelszín az előző feladatban szereplő **A** pontban délben az alábbi nevezetes dátumok idején?

Dátum	A napsugarak hajlásszöge (beesési szöge)
Március 21.	
Június 22.	
Szeptember 23.	
December 21.	

A számítást itt végezze!

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Végezze el az alábbi számítási feladatot!

Az 1:40000 méretarányú térképen ábrázolt négyzet alakú park oldalai 0,1cm x 0,1cm-esek. Hány m²-es a terület a valóságban?

A számítást itt végezze!

A terület: m²

2 pont

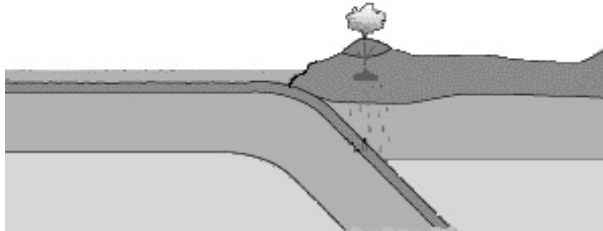
18 pont

3. Az ábrák a kőzetlemezek mozgásának négy jellegzetes típusát mutatják be. Tanulmányozza az ábrákat, és oldja meg a feladatokat!

1.

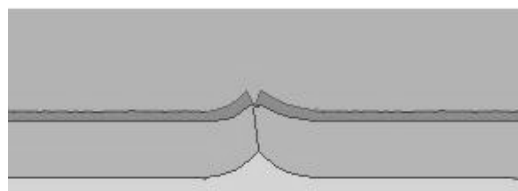
2.

3.

4.

- a) Mi jellemző az egyes ábrákhoz kapcsolódó kőzetlemez-mozgásokra? Tegyen X-et a táblázatba a megfelelő helyre! Csak az egyes ábrákhoz kapcsolódó hibátlan megoldás esetén jár a pont.**

Ábra sorszám	A kőzetlemezek egymáshoz viszonyított mozgása		A folyamatban résztvevő kőzetlemez típusa		
	közeledő	távolodó	szárazföldi-szárazföldi	óceáni-óceáni	óceáni-szárazföldi
1.					
2.					
3.					
4.					

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- b) Írjon konkrét példákat az ábrákon bemutatott kőzetlemez-mozgásokra a felsorolt kőzetlemezek felhasználásával! *Egy kőzetlemez neve több helyre is írható. Csak az egyes ábrákhoz kapcsolódó hibátlan megoldás esetén jár a pont.*

*Eurázsiai-lemez, Fülöp-lemez, Nazca-lemez,
Dél-amerikai-lemez, Afrikai-lemez*

Ábra sorszám	LEMEZ / LEMEZ
1. —
2. —
3. —
4. —

4 pont

- c) Melyik ábrán bemutatott folyamathoz kapcsolódnak a felsorolt földrajzi fogalmak? Írja a megfelelő ábra sorszámába a fogalom betűjelét! *Egy betűjel több helyre is írható, de a lehetséges válaszok számánál több beírása pontlevonással jár.*

1.	2.	3.	4.

A) mélytengeri árok

F) bazalt

B) andezit

G) Alpok

C) vulkáni szigetív

H) rétegvulkán

D) párnaláva

I) óceáni hátság

E) Andok

J) Fülöp-szigetek

13 pont

21 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Olvassa el az alábbi szöveget, amelyből egy népcsoport és számos jugoszláv utód-állam neve hiányzik. Írja a pontozott vonalakra a hiányzó kifejezések (adott esetben) ragozott alakját!

Dalmácia tengerpartjának szépsége, szigetei sok turistát vonzanak évről évre (1)-ba. A jugoszláv utódállamok közül a legnagyobb területű és népességű(2).....tól/től csak 2006-ban vált el, és lett független állam Montenegró (Crna Gora), amelynek legfontosabb természeti erőforrása szintén a tenger. A Balkán-félsziget egyik legkevésbé fejlett és legújabb államát, Koszovót, főként (3)lakják. A legfejlettebb ország a délszláv utódállamok között: (4) 2004 óta az Európai Unió teljes jogú tagja. A legnagyobb vallási sokszínűség (5)népességére jellemző, mely három különböző vallást és kultúrát is képvisel. A döntően hegyvidéki területen fekvő (6) sokáig török uralom alatt állt, és fejletlen gazdaságának termelő ágazatai még ma is többnyire élelmiszer- és textilipari termékeket állítanak elő.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

6 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Olvassa el a szövegrészletet, majd válaszoljon a kérdésekre!

„A világgazdasági folyamatoknak hála, alacsony kamatszintű környezetben az ingatlanfejlesztők, a bankok és a lakosság elgaloppírozták magukat: tízezzel építették a lakásokat, amiket a fellendülés töretlenségében bízóak magukat túlvállalva vettek meg a kedvező feltételekkel rájuk tukmált jelzáloghitelekkel. Ám a pénzügyi válság kipukkasztotta a buborékot. A nagy bajba került bankokat a kormány mentette meg – minden kintlévőségükre és betétjükre teljes garanciát vállalt, amivel a pénzintézetek terheit államosította. Így hiába mutatott az ír költségvetés a krízis előtt többletet, a bankok kisegítése miatt az idén a GDP 32 százaléka lesz a deficit. A pénzpiacokon a dublini fogadkozások ellenére sem hitték el, hogy Írország képes – ha egyre növekvő költségekkel is, de – finanszírozni magát, az államkötvények kamatfelára az egekbe emelkedett, és nem maradt más, mint az EU és az IMF beavatkozása.”

Forrás: HVG, 2010. november 27.

a) Döntse el, hogy igazak vagy hamisak az ír válság kialakulására vonatkozó megállapítások! Írjon **I** betűt az igaz, és **H** betűt a hamis megállapítás sorszáma elé!

- 1. A pénzügyi válság miatt összeomlott a hitelpiac.
- 2. Az alacsony kamatszint a hitelek felvételére ösztönözte a vállalkozásokat.
- 3. Az állam átvállalta az adósok terheit.
- 4. A bankok megsegítése hozzájárult a GDP növekedéséhez.
- 5. A hitelválság csak a bankszektorban érezte hatását.

5 pont	
--------	--

b) Mikor mondjuk, hogy egy adott ország költségvetése deficitese?

.....

.....

1 pont	
--------	--

c) Mi a kamat?

.....

1 pont	
--------	--

d) Mi a magyar neve az IMF-nek?

.....

Melyik nemzetközi szervezet szakosított szerve az IMF?

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

e) Melyek az IMF legfontosabb feladatai? Soroljon fel hármat!

-
-
-

3 pont	
--------	--

12 pont	
----------------	--

6. Oldja meg a feladatokat!

a) Következtessen a torkolattípusra a folyók torkolatában mért apály-dagály szintkülönbség alapján!

1. folyó: a szintkülönbség 0,43 m torkolattípus:
2. folyó: a szintkülönbség 9,02 m torkolattípus:

Határozza meg a tengerjárás fogalmát!

.....

Nevezze meg a tengerjárás kialakulásának két fő okát!

-
-

6 pont	
--------	--

b) A Szent Lőrinc-folyó fontos szerepet játszik az USA gazdasági életében.

1. Mely nyersanyagot szállítják a folyón a Labrador-félszigetről a kontinens belseje felé?
2. Mely gazdasági körzet melyik iparvidékének fejlődését segítette ezzel a folyó?
 gazdasági körzet:
 iparvidéke:
3. Melyik külső erő alakította ki Észak-Amerika tómedencéinek többségét?

4 pont	
--------	--

c) A Pó folyó torkolatvidékén fekvő Ravenna az ókorban még tengerparti város volt. A mai térképeken azonban már nem közvetlenül a tengerparton találjuk. Mi lehet a változás oka?

.....

1 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) A folyók mely tevékenységére következett az alábbi elnevezések alapján?

Sárga-folyó, „Szöke” Tisza:

1 pont

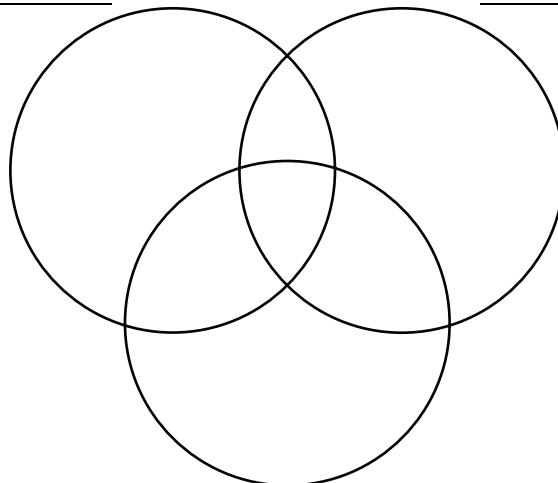
12 pont

7. Oldja meg a földrajzi övekkel kapcsolatos feladatokat!

Döntse el, hogy mely földrajzi övekre igazak az állítások! Írja az állítás számát a halmaz-ábra megfelelő részébe!

egyenlítői öv

átmeneti öv

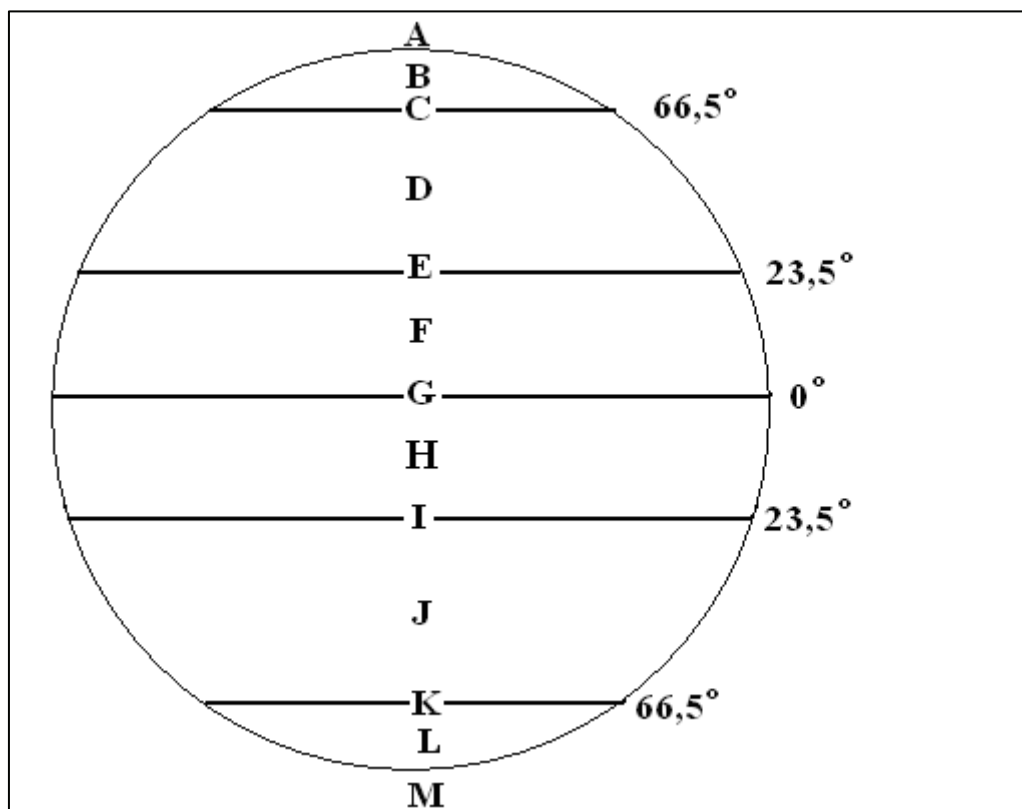
meleg mérsékelt öv mediterrán területe

1. Az évi csapadékmennyiség 1500 mm-nél kevesebb.
2. Van olyan terület, ahol a hét öt napján hull csapadék.
3. Talajai jórészt vörös színűek.
4. Két évszak jellemzi.
5. Négy évszak váltakozik.
6. A legtöbb csapadék télen hullik.
7. Jellegzetes fája az akácia és a majomkenyérfa.
8. Bozótos másodlagos növényzetét macchiának nevezik.
9. Folyóinak vízjárása erősen ingadozó.
10. Jellemző növénye az olajfa.
11. Jellemző olajnövénye az olajpálma.
12. Természetes növénytakarójának kiterjedése jelentősen csökkent.
13. Területén évente kétszer delel merőlegesen a Nap.
14. Ebben az övben fekszik a Kongó-medence.
15. Fokváros környéke is ide tartozik.
16. Ebben az övben fekszik a Brazil-felföld.

16 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Az állítások a betűkkel jelölt helyekre (övekre) vonatkoznak. Írja a helyes válasz betűjelét az állítás utáni négyzetekbe! *Nem tud minden betűt elhelyezni.*

- Alacsony légnyomású övek. ☐ ☐ ☐
- Március 21-én itt helyezkedik el a passzát szélrendszer felszálló ága. ☐
- Uralkodó szele a nyugatias szél. ☐ ☐
- Januárban ebben a sávban húzódik a termikus egyenlítő. ☐
- Szélrendszere segítette Kolumbusz hajóit Európából Amerikába. ☐
- Ennek a sávnak a képződményei a futóáramlások az északi félgömbön. ☐
- Az uralkodó szélirány ebben a sávban délkeleti. ☐ ☐

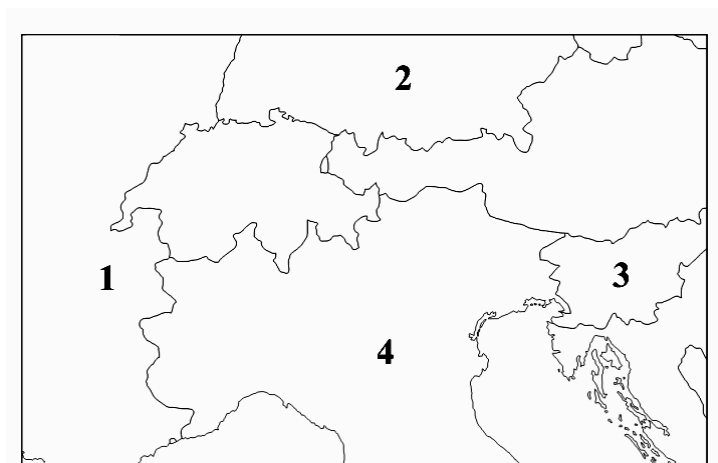
11 pont	
----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Tanulmányozza a térképvázlatokat, majd oldja meg a hozzájuk kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezze meg, mely országokat jelölik a térképvázlat számai!

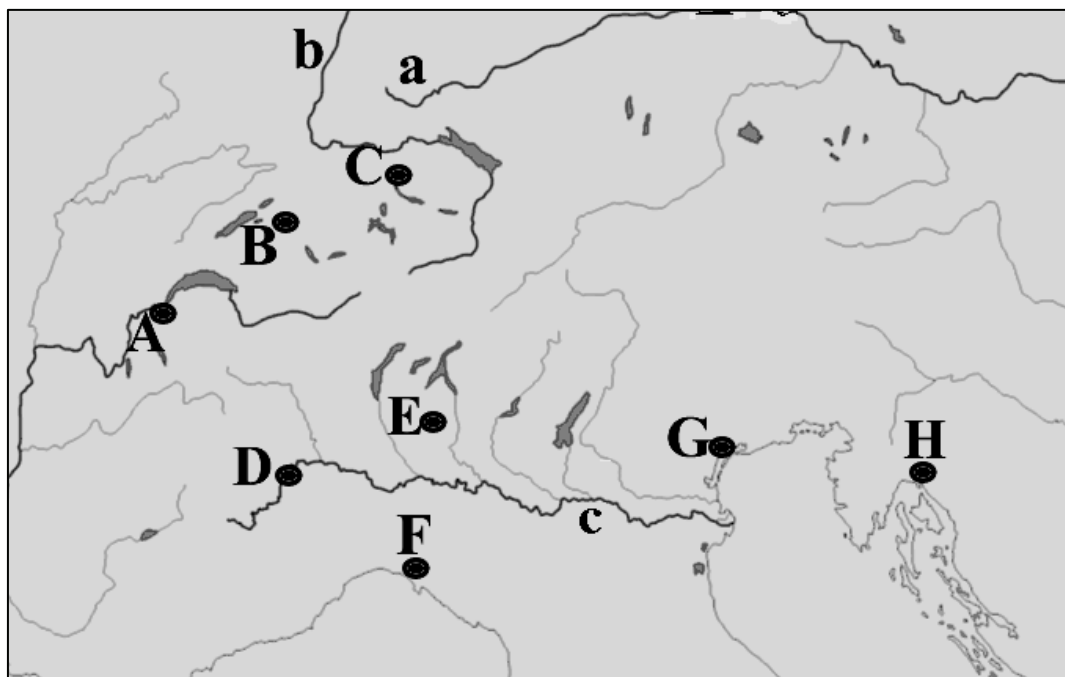
1. 2.
3. 4.

4 pont

b) Nevezze meg, hogy mely folyókat jelölik a térképvázlat kisbetűi!

- a) b) c)

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- c) Mely városokat jelölik a térképvázlat nagybetűi? Írja a táblázat első oszlopába a városok neve elé a megfelelő betűjelet! *Nem tud minden városhoz betűt írni!*

jele a térképen	a város neve	az állítás sorszáma
	Fiume (Rijeka)	
	Ljubljana	
	Genf	
	Torino	
	Zürich	
	Salzburg	
	Velence	
	Bern	
	Milánó	
	Genova	

8 pont

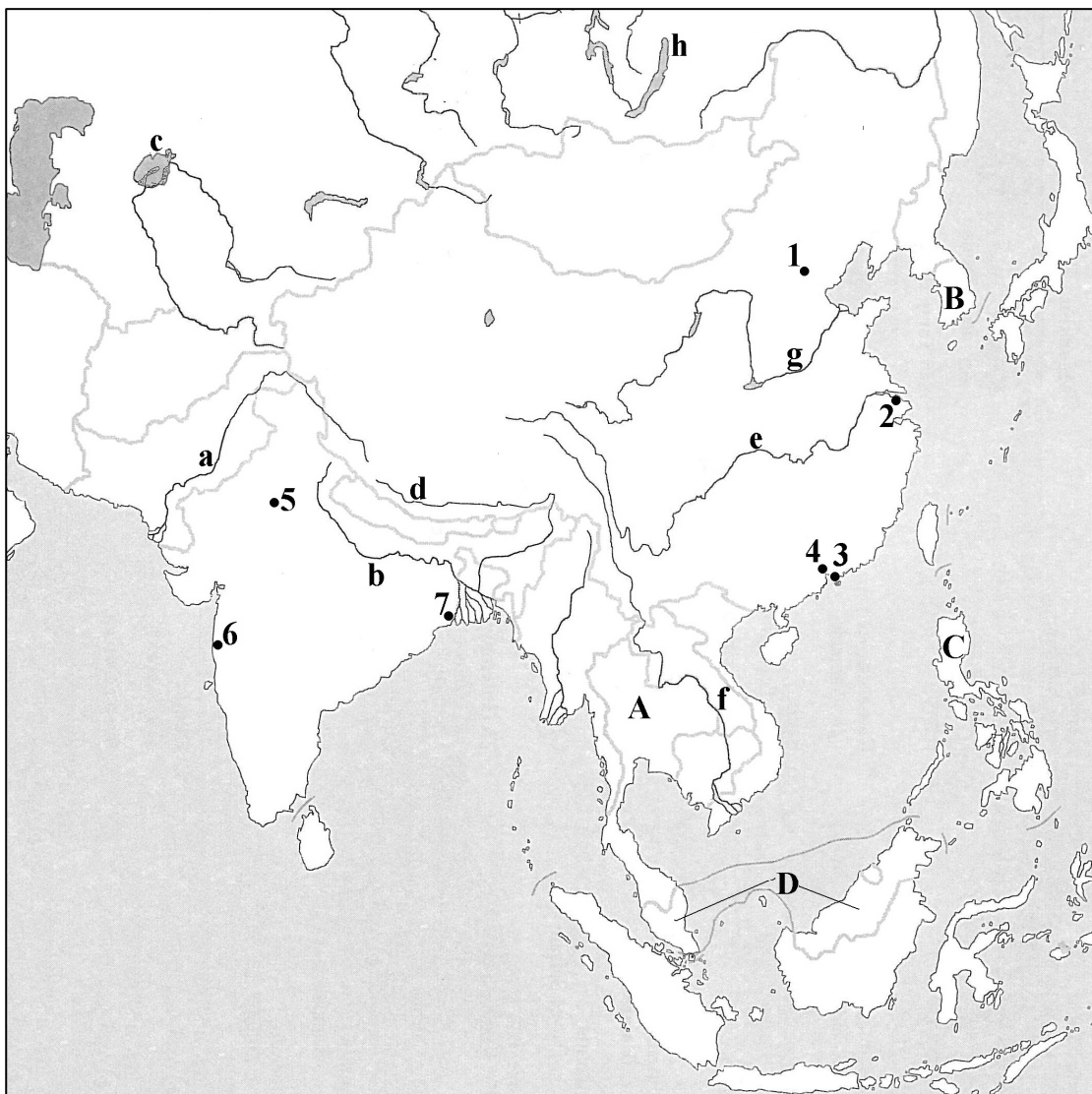
- d) Döntse el, hogy az alábbi állítások a táblázatban szereplő városok közül melyikhez tartoznak! Írja az állítások sorszámát a táblázat harmadik oszlopába a megfelelő város neve után! *Egy állítás több városra is vonatkozhat, de egy város neve mellett csak egy szám szerepelhet! Nem tud minden városhoz állítást írni!*

1. Az ENSZ legtöbb európai intézményének székhelye és számos nemzetközi konferencia helyszíne.
2. A járműgyártás kiemelkedő központja, a FIAT székhelye.
3. Az adriai partvidék csatornákkal átszelt, különleges idegenforgalmi központja.
4. Főváros.
5. Országának legforgalmasabb kikötője, ahol az import nyersanyagra kőolaj-finomító üzemek települtek.

7 pont

22 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. Oldja meg a térképvázlatához kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezze meg a térképvázlaton kisbetűvel jelölt folyókat és tavakat!

a)	e)
b)	f)
c)	g)
d)	h)

8 pont

b) Nevezze meg a térképvázlaton számokkal jelölt városokat!

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	

7 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- c) A térképvázlaton nagybetűvel jelölt országok közül melyikre illenek az egyes megállapítások? Írja a megfelelő ország betűjelét a megállapítás sorszáma elé!

- 1. A térség egyetlen döntően katolikus vallású országa.
- 2. A gyorsan iparosodott délkelet-ázsiai országok első csoportjához tartozik.
- 3. Ónérc kitermelése világviszonylatban is kiemelkedő.
- 4. A világ vezető rizsexportőre.
- 5. Jelentős szénhidrogén-vagyonnal rendelkezik.
- 6. Az ország iparában kiemelkedő jelentőségű a gépkocsigyártás és az elektronikai ipar.
- 7. A térség legfontosabb idegenforgalmi célországa.

7 pont

22 pont

11. Oldja meg a településföldrajzzal kapcsolatos feladatokat!

- a) Tanulmányozza a légi felvételeket! Alaprajz szerint mely falutípusokra ismer a képek alapján? Írja a falutípus nevét a település neve alá!

Bejczyertyános

.....

Kétegyháza

.....

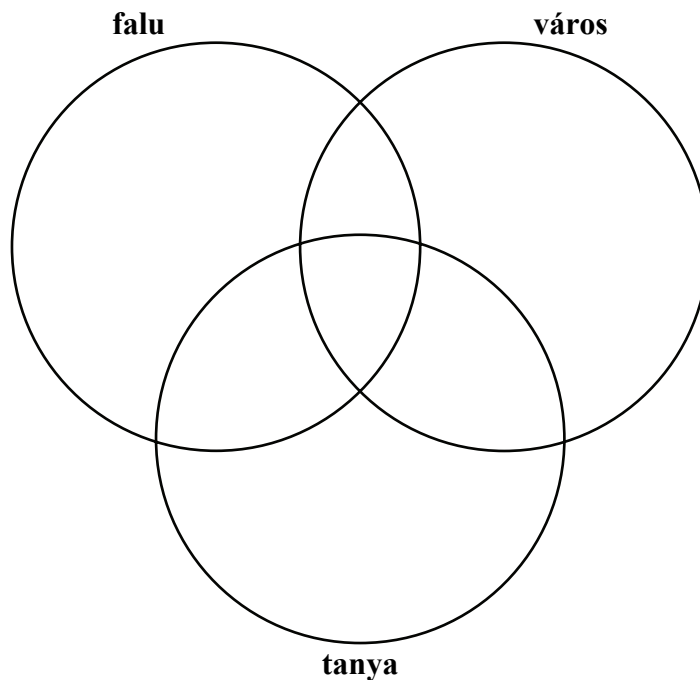
Méhkerék

.....

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- b) Döntse el, hogy mely településtípusokra igazak az állítások! Írja a megfelelő részbe az állítás számát!

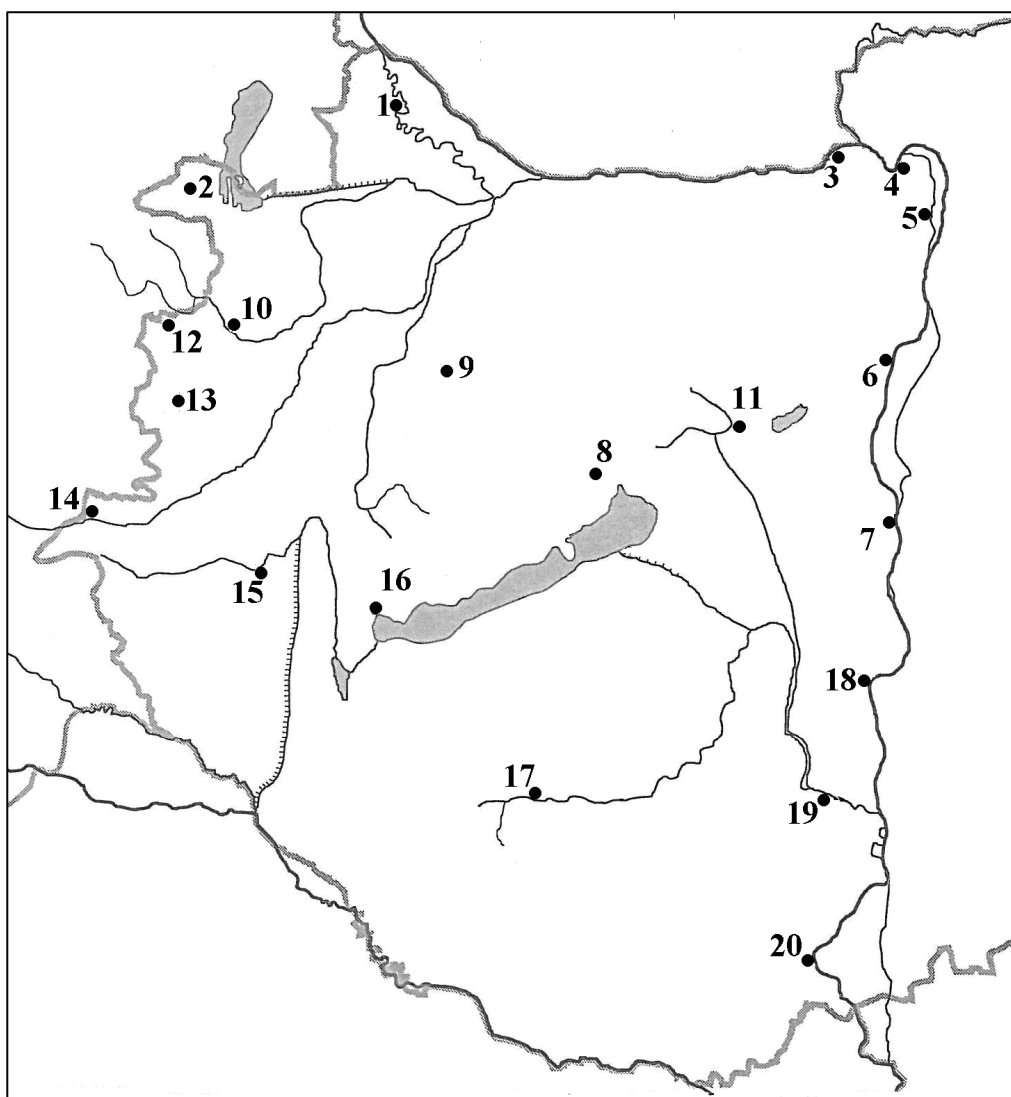
1. Többnyire magányos településtípus.
2. Csoportos településtípus.
3. Állandó településtípus.
4. Központi funkciója van.
5. A mezőgazdaság hívta életre.
6. Lakófunkciója is van.
7. Nincs központi funkciója.
8. Idegenforgalmi szerepe is lehet.
9. Földünk népességének több mint a fele ebben a településtípusban él.
10. Hazánkban ebben a településtípusban élnek a legtöbben.

10 pont	
---------	--

13 pont	
----------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Oldja meg a térképvázlathoz kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezze meg a térképvázlaton számokkal jelölt városokat!

1.	11.
2.	12.
3.	13.
4.	14.
5.	15.
6.	16.
7.	17.
8.	18.
9.	19.
10.	20.

20 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

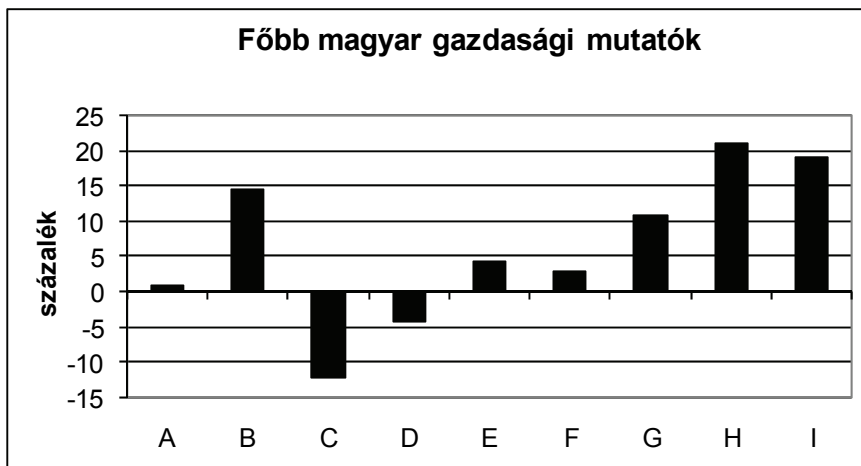
b) Mely településre vonatkoznak az alábbi megállapítások? Írja a megállapítás betűjelét a megfelelő település neve után az a) feladatrészben a vonalra! *Nem tartozik minden településhez megállapítás, és egy betű csak egy helyre írható!*

- A. Az üzemanyaggyártás hazai központja.
- B. Történelmi emlékparkja a török seregekkel vívott vesztes csatára emlékeztet.
- C. Mátyás király egykori székhelye és egy kelet-közép-európai együttműködés névadója is.
- D. Az osztrák turisták körében is kedvelt gyógyfürdő.
- E. Duna parti, mediterrán hangulatú kisváros, művészeti élete és idegenforgalma kiemelkedő jelentőségű.
- F. Az Opel gépkocsikhoz készítenek itt alkatrészeket.

6 pont

26 pont

13. A diagram azt szemlélteti, hogy a magyar gazdaság néhány mutatója hogyan változott 2010-ben az előző évhez viszonyítva. Tanulmányozza a diagramot, és oldja meg a feladatokat!

A – GDP

B – ipari termelés

C – építőipari termelés

D – beruházások értéke

E – fogyasztói ár változása

F – reálkereset

G – munkanélküliség

H – export

I – import

Forrás: A HVG 2011. január 15. oldalának felhasználásával

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Döntse el, hogy igazak vagy hamisak az alábbi megállapítások! Írjon **I** betűt az igaz, és **H** betűt a hamis megállapítás sorszáma elé! Ha az állítás igazságtartalma a diagram alapján nem dönthető el, írjon **X - et** az állítás elé!

igaz/hamis	állítások
	1. A hazai gazdaság külkereskedelmi mérlege 2010-ben pozitív volt.
	2. 2010-ben a bruttó hazai össztermék változása a recesszióból való kilábalás kezdetére utal.
	3. Az infláció 2010-ben meghaladta a 6%-ot.
	4. A regisztrált, munkával nem rendelkező, de munkát kereső emberek összlétszáma valamivel több, mint. 10 %-a volt a gazdaságilag aktív népességnek.
	5. 2010-ben az ipar egyik húzóágazata az építőipar volt.
	6. A primer szektor növekedése 2010-ben közel 15%-os volt.
	7. Az országba behozott termékek értéke 2010-ben kb. 21%-kal volt magasabb, mint 2009-ben.
	8. Az ipar részesedése a GDP-ből 2010-ben közel 35 % volt.

8 pont

14. Válaszoljon a kérdésekre!

a) 2010. október 4-én nagy mennyiségű vörösiszap ömlött ki egy ajkai tározóból. A vörösiszap többféle fémvegyület elegye és egy gyártási folyamat mellékterméke. Nevezze meg a gyártási folyamat nyersanyagát (kiinduló anyagát) és a termékét!

..... →

2 pont

b) Melyik fém előállításának kezdő fázisa ez a folyamat?

1 pont

c) A vörösiszap pH-ja (kémhatása) 10-12. Miért veszélyes ez a környezetre?

.....

1 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Milyen egyéb káros környezeti következményei vannak a vörösiszap-szennyezésnek? Nevezzen meg kettőt!

-
-

2 pont	
--------	--

6 pont	
---------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám: 200 pont</i>	
--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
1.	7	
2.	18	
3.	21	
4.	6	
5.	12	
6.	12	
7.	16	
8.	11	
9.	22	
10.	22	
11.	13	
12.	26	
13.	8	
14.	6	
ÖSSZESEN	200	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma ÖSSZESEN/2=	100	

javító tanár

Dátum:

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
Földrajzi ismeretek és képességek — feladatsor Írásbeli vizsgarész		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: